

VEDLEGG TIL SAK 5A/2021

VURDERING AV SAKSBEHANDLING I SAKEN OM NY TILSYNSMANNSORDNING

Saken fremmes av Fredrikstad Frikirke
Kontaktperson: Per Eriksen og Heidi Aarmo Lund

Sakens omfang og type

Fredrikstad Frikirke har sendt inn en innvending mot saksbehandlingen i saken om ny ordning for tilsynsmenn i synoden 2017-2021.
Saken ble behandlet etter vurderinger i forfatningsutvalget, og klagen behandles derfor i tilknytning til forfatningsutvalgets rapport.

Saksfremmers ønskede resultat

Fredrikstad Frikirke ønsker å prøve lovligheten av vedtaket som ble fattet på mailkorrespondanse, og eventuelt få omgjort vedtaket.

Sakens bakgrunn

Saken om ansettelse av tilsynsmenn var første gang oppe til behandling på synodemøtet i 2014. Det var synodestyret som fremmet saken etter at presbyteriemøtet i søndre presbyterium i 2013 gjorde et vedtak der de ba «synoden utrede ordning med tilsynsmenn på heltid». På dette tidspunktet var det nok en generell erkjennelse i kirkesamfunnet om at noe måtte gjøres med tilsynsordningen vår.

I det opprinnelige saksframlegget til synodemøtet i 2014, stod det i forslaget til vedtak at «Synodestyret kaller to tilsynsmenn etter innstilling fra et innstillingsråd bestående av to representanter fra hvert av styrene i de aktuelle presbyterier for en periode på seks år med mulighet for forlengelse». Synoden mente i 2014 at saken var for dårlig forberedt og fattet vedtak om at «Saken bør utredes grundig og utsettes derfor. Synoden ønsker at denne behandlingen skjer så fort som mulig».

Til synodemøtet i 2017 la synodestyret fram følgende forslag: «Dagens ordning erstattes med en tilsynsordning hvor hvert presbyterium kaller og ansetter tilsynsmann i 60-100 prosent stilling, ut fra antall menigheter i det enkelte presbyterium. Stillingene er åremålsstillinger på seks år, med mulighet for utvidelse, etter ny utlysning og søknad, 2 x 3 år». Komiteen som behandlet saken mente det ikke var formålstjenlig med en vedtatt begrensning i hvor lenge en tilsynsmann kan sitte. Etter forslag fra komiteen gjorde synoden dette vedtaket: «Dagens ordning erstattes med en tilsynsordning hvor hvert presbyterium kaller og ansetter tilsynsmann i 60-100 prosent stilling. Stillingsstørrelsen for den enkelte tilsynsmann fastsettes av synodestyret. Stillingene er åremålsstillinger på seks år, med mulighet for fornyelse for tre år av gangen etter ny utlysning og søknad».

Åremålsprinsippet springer ut fra nåværende ordning der det velges tilsynsmenn for tre år om gangen. Tilsynsmannen står ansvarlig overfor presbyteriemøtet og kan gjenvelges av dette. **Når det nå viser seg at tilsynsmenn ikke kan ansettes på åremål, men må tilbys faste stillinger, er det dette prinsippet som brytes.**

Synoden vedtok i 2017 de nødvendige forfatnings- og reglementsendingene som måtte til for å få på plass den nye ordningen. Det står ingen ting i disse om åremål eller om hvor lang tid tilsynsmennene ansettes for. Det betyr at det ikke kreves endringer i forfatning og reglementer for å ansette tilsynsmenn i faste stillinger.

Den viktigste prinsipielle endringen i den nye ordningen fremkommer i uttalelse fra komiteleder for komiteen som behandlet denne saken under synodemøtet i 2017:

Funksjonen som presbyterieformann og nestformann og funksjonen som tilsynsman, som altså pr. i dag er samlet i de samme personene, skilles. Det skal fremdeles velges formann og nestformann i hvert presbyterium, men funksjonen som tilsynsman skal en annen person ha. All stillingsressurs samles i én person – tilsynsmannen. Tilsynsmannen velges ikke direkte av presbyteriemøtet. Tilsynsmannen skal kalles og ansettes av presbyteriestyret i hvert presbyterium.

Tilsynsmannen trenger ikke lenger å ha sete i et eldsteråd. Det holder å være medlem i en av Frikirkens menigheter. I dag velges tilsynsmennene blant de ordinerte – eldste eller pastor – i det enkelte presbyteriums eldsteråd. Med ny ordning må fremdeles presbyterieformann og nestformann velges blant disse. Tilsynsman må være ordinert, men kan være medlem i en menighet i et annet presbyterium, eller vanlig medlem i en menighet i det presbyteriet hun/han skal være tilsynsman i.

De endringene som foreslås gjort i forfatning og reglement, skal fange opp denne endringen. Dette er den viktigste prinsipielle endringen som ligger i forslaget fra synodestyret og i innstillingen fra komiteen.

Sakens dokumenter

1. Brev fra Fredrikstad Frikirke
2. Kommentar fra synodestyret
3. Kommentar fra forfatningsutvalget

I. BREV FRA FREDRIKSTAD FRIKIRKE

SAK TIL SYNODEN 2021 FRA FREDRIKSTAD FRIKIRKE

På synodemøtet 2017 ble saken om endring av tilsettelsesforhold for tilsynsmenn behandlet (Sak 11/2017 Tilsynsmannsordningen – ansettelse på åremål). Hele denne saken bygget på at man ville videreføre ordningen med at tilsynsmannsfunksjonen fortsatt skulle være på åremål. Dette lå både i selve sakens overskrift, og som et premiss for hele behandlingen.

Vedtaket lød også: *I. Dagens ordning erstattes med en tilsynsordning hvor hvert presbyterium kaller og ansetter tilsynsmann i 60–100 prosent stilling. Stillingsstørrelsen for den enkelte tilsynsmann fastsettes av synodestyret. Stillingene er åremålsstillinger på seks år, med mulighet for fornyelse for tre år av gangen etter ny utlysning og søknad. Tilsynsansvaret ligger i presbyteriestyret som rapporterer til presbyteriemøtet. Arbeidsgiveransvaret legges til presbyteriestyret.*

Da det i ettertid viste seg at vedtaket rent arbeidsrettslig ikke var gjennomførbart, ble åremålsbegrensningen strøket og stillingene gjort om til faste stillinger. Dette ble vedtatt ved at det ble sendt brev til synodens medlemmer, slik at de kunne slutte seg til nyordningen. Flere opplevde at dette ble framstilt som en mindre sak av mer formell karakter.

Dermed gjorde man om en ordning for tilsyn i Frikirken uten verken menighetsbehandling eller full diskusjon på et synodemøte.

Vi i Fredrikstad menighet opplever ikke at dette er en mindre og formell sak som kunne vedtas på denne måten. Tvert imot er det en stor og prinsipiell forandring som er skjedd.

For det første er det skjedd en overgang fra et tillitsverv til et ansettelsesforhold. Dermed har man brutt med en mer enn hundreårig tradisjon i kirkesamfunnet. Dette ble det antakelig ikke lagt avgjørende vekt på under synodemøtet, ettersom det fortsatt dreide seg om en tidsavgrenset stilling. Dermed ville ikke forandringene være så store. Annerledes er det når dette så omgjøres til faste stillinger. Da har man beveget seg et langt skritt fra Frikirkens tradisjon og historie. Et slikt skritt mener vi krever en grundig drøfting på synodemøtet – og helst med full menighetsbehandling i forkant.

Hvorfor er det uheldig med faste ansettelser av tilsynsmenn? En av grunnene er at tilsynsordningen blir statisk på en helt annen måte enn ved at tilsynsmennene velges inn (eller ansettes) for en tidsavgrenset periode. Rent praktisk kan det bety at Frikirken nå vil komme til å ha de samme tilsynsmennene for en periode på ti til tjue år.

Det kan også spørres om Frikirken ved dette i praksis har beveget seg i retning av en mer episkopal ordning til fortrengning av den presbyterianske som tidligere har vært grunnleggende i Frikirken.

Dette er en for stor sak til å vedtas på en så enkel måte som det ble gjort.

Fredrikstad menighet vil derfor fremme saken for synoden 2021.

2. KOMMENTAR FRA SYNODESTYRET

1. Det er fortsatt presbyteriestyret, med dets formann og nestformann, som har tilsynsansvaret i hvert presbyterium. Disse velges for 3 år av gangen, og rapporterer til presbyteriemøtet som godkjenner eller underkjenner tilsynsrapportene. Dette presiseres også tydelig i reviderte retningslinjer for tilsynsmennene.
2. Synodestyret foreslo en begrensning i tilsynsmennenes virketid i sitt forslag til synoden i 2017. Dette ønsket ikke synoden å vedta, men gjorde i stedet et vedtak som åpnet for at tilsynsmennene kunne få utvidet sitt åremål for 3 år av gangen. Dette kan tolkes som at synoden ikke var bekymret for at de ansatte tilsynsmennene skulle bli værende for lenge i sine stillinger.
3. Forfatningsutvalget har godkjent protokoll fra synodemøtet 2017, og det er ikke reist spørsmål ved vedtakets lovlighet. Forfatningsutvalget ble konsultert vedrørende hvordan man skulle behandle saken videre januar 2019, og hadde ikke motforestillinger mot mailbehandling.

Forfatningsutvalget har behandlet alle saker som oversendes til menighetsbehandling før synodemøtet 2021, og i den forbindelse uttalt:

Forfatningsutvalget har ingen synspunkter på hvorvidt framgangsmåten i innhold representerte et brudd med kirkesamfunnets tradisjoner. (I så måte ville tradisjonsbruddet ligget i forslaget om tilsetting, et forslag som ble drøftet og vedtatt i det ordinære synodemøtet november 2017).

Forfatningsutvalget kan ikke se at Fredrikstad menighets forslag ikke kan fremmes for synoden. Utvalget vil likevel anmode synodestyret om å gå i dialog med Fredrikstad menighet om saksframlegget, der det bør framgå at utvalget har uttalt at saksbehandlingen ikke har vært i strid med forfatning og reglement.

4. Både forfatningsutvalget, komiteleder på synoden 2017 og arbeidsgruppa som utarbeidet forslag til løsning da vi innså at vi ikke hadde lovhjemmel for åremålsansettelse, understreker at et eventuelt brudd med Frikirkens tradisjon skjedde ved det lovlig fattede vedtaket på synodemøtet i 2017.
5. Synoden 2021 skal ikke vurdere saken på nytt, men kun ta stilling til om vedtaket ble lovlig fattet. Dersom man finner at dette er tilfellet, fortsetter ordningen til saken eventuelt fremmes som en ny sak for synoden.

3. KOMMENTAR FRA FORFATNINGSUTVALGET

Forfatningsutvalget godkjente i februar 2018 protokoll fra Synodemøtet 2017. Det er ikke reist spørsmål ved lovligheten av vedtak i synodesak 11/2017. «Både prinsippene for endring og utforming av tekster til Forfatningen fikk mer enn 4/5 flertall».

Straks det ble klart at åremålsstillinger ikke kunne realiseres, tok synodestyret kontakt med forfatningsutvalget for å avklare videre saksbehandling. Da hadde partene allerede drøftet samme problemstilling i sak om prolongering av synodeperioden; Skulle man kalle inn til ekstraordinært synodemøte, eller kunne man henvende seg til synodens medlemmer pr mail? Forfatningsutvalget støttet en mailavstemming i sittende synode.

Forfatningsutvalget har jobbet med alle saksfremlegg som er sendt til menighetsbehandling, også saksfremlegget fra Fredrikstad. I denne drøftingen (oktober 2020) har forfatningsutvalget skrevet i sin protokoll:

«Forfatningsutvalget har ingen synspunkter på hvorvidt framgangsmåten i innhold representerte et brudd med kirkesamfunnets tradisjoner. (I så måte ville tradisjonsbruddet ligget i forslaget om tilsetting, et forslag som ble drøftet og vedtatt i det ordinære synodemøtet november 2017).

Forfatningsutvalget kan ikke se at Fredrikstad menighets forslag ikke kan fremmes for synoden.

Utvalget vil likevel anmode synodestyret om å gå i dialog med Fredrikstad menighet om saksframlegget, der det bør framgå at utvalget har uttalt at saksbehandlingen ikke har vært i strid med forfatning og reglement.»

FORSLAG TIL VEDTAK

Forslag fra Fredrikstad:

Dersom det ikke er mulig å ansette tilsynsmenn på åremål, avvikles ordningen som ble vedtatt på synoden 2017. Tilsynsmenn velges da som tidligere av presbyteriemøtene for en tidsavgrenset periode.

Forslag fra synodestyret:

Synoden finner ikke at det er gjort feil i saksbehandlingen av sak 11/2017 om tilsynsmannsordningen, og vedtaket blir derfor stående.